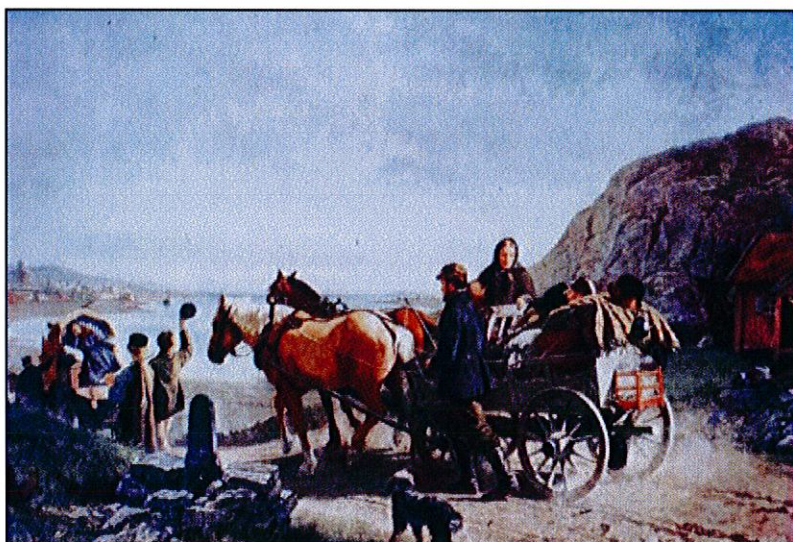

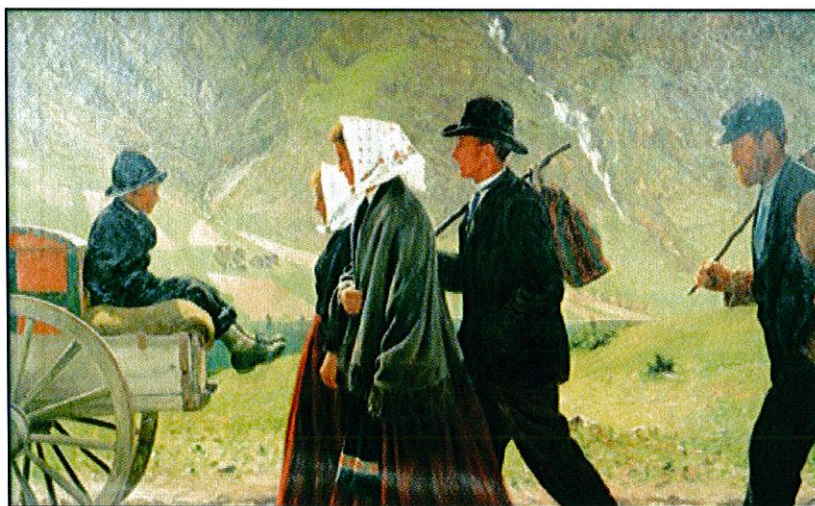

LÄNSSTYRELSEN I JÄMTLANDS LÄN	
INK	2011 -12- 05
530441-74-08	

SLUTRAPPORT

Projekt Gränsvandring

2011-12-02

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Innehållsförteckning

1. English abstract –The Crossing Borders Project	4
2. Bakgrund	6
2.1 Aktörer och samarbetspartners.....	6
2.1.1 Sverige Amerika Centret	6
2.1.2 Norsk Utvandreremuseum	7
2.1.3 EmiWeb.....	7
2.1.4 AEMI.....	7
2.1.5 Lokala aktörer	7
2.2 Finansiering.....	8
2.2.1 Finansiering Sverige	8
2.2.2 Finansiering Norge	8
2.3 Tidsplan.....	8
2.4 Organisation.....	8
3. Projektbeskrivning	9
3.1 Verksamheter och aktiviteter i projektet	9
3.1.1 Registrering, indexering och digitalisering	9
3.1.2 Mässor och konferenser	10
3.1.3 Resa till USA	10
3.1.4 Nätverksbyggande för turism och lokalhistoria.....	10
3.1.5 Hemsida och informationsmaterial	11
3.1.6 Verksamhet riktad till universitet, högskola & skolor	11
3.1.7 Turism	11
3.1.8 Institutionella samarbeten	11
3.1.9 Avvikelse	12
3.2 Målgrupp	12
3.2.1 Definierad målgrupp.....	12
3.2.2. Utfall	12
3.3 Resultat och effekter	13
3.3.1 Uttag från EmiWebs databas	13
3.3.2 Kommentar till databasuttag.....	13
3.3.3 Nätverk	13
3.3.4 Effekter under och efter projekttiden	13
4. Indikatorer	15

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna	16
5.1 Gränsregionalt mervärde.....	16
5.2 Bättre miljö	16
5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män	16
5.4 Etnisk mångfald och integration.....	17
6. Informationsinsatser och skyltning av projektet	17
7. Underskrifter.....	18

1. English abstract –The Crossing Borders Project

Humans are a migratory species. They move and have always moved between and within local communities, regions, countries and continents. Migration is perhaps the most socially and historically influential of all human activities.

During the two centuries since 1814, millions of individuals emigrated from Sweden and Norway to overseas destinations, particularly North America. During the same period many Swedes moved across the border into Norway in search of work.

These two streams of migration are a part of our countries' common past, and it was the main goal of the Interreg project "Crossing Borders" to cast light on them.

Migration is not a finished process, however. Today Sweden and Norway are at the receiving end of international migration. Therefore, one can easily draw parallels between what once happened when people left Scandinavia, and what is happening today, when people are moving to Scandinavia. Therefore, another goal of the project was to create a foundation on which researchers could use our common past to draw conclusions about our common present and future.

Our two countries have already created institutions to collect, preserve and disseminate knowledge about these themes. Two of these are The Swedish American Center in Karlstad, Sweden, and the Norwegian Emigrant Museum in Ottestad, Norway. However, there has never been any extensive attempt to coordinate or link together the activities of these institutions across our common border. The two partners in this project felt that acting in common to document the known migratory streams from Hedmark and Värmland, was an opportunity to address this problem. They also felt that since their work until now had been based on different strengths, a project in common could provide an opportunity to use these strengths to complement each others' work.

Furthermore, both countries have extensive networks of individuals, organizations, and institutions devoted to local history and genealogy. Surprisingly, however, there is relatively little publicly available knowledge about these themes across the Swedish-Norwegian border. The Center and the museum felt a need to provide this information, particularly with regards to the potential for cross-border tourism. This applies not only to travel between our two countries, but also for visits from outside Scandinavia – for example, when American tourists seeking information about their roots, visit the homes of their ancestors

The project was aimed at collecting, preserving, doing research in and disseminating the history of migration from two bordering counties in our two countries. The project also aimed at establishing routines for such work, so that it could continue after the Interreg project itself was finished. This goal led to another, the registration of all material in a single, cross-border database system. This system would be developed and tested during the project, and would continue to be used by the two partners when the project was over. It would also be available for others, and indeed the network so created would be available to others both in our two countries and internationally.

With the help of Interreg system and the counties of Värmland and Hedmark respectively, the project was financed for three years with 7, 5 million Swedish kronor and 4, 74 million Norwegian Kroner. It was organized with a steering committee representing The Swedish American Center and the Norwegian Emigrant Museum, and with hired staff at both sites. In addition, the Center and the Museum devoted a portion of their own resources, both in terms of staff time and financial elements, to the project.

Looking back on the project today, The Swedish American Center and The Norwegian Emigrant Museum both feel that it was most successful. Both feel that they have achieved the project's goals. They were indeed able to work together in such a manner that their different foci and institutional strengths complemented each other. They have created and tested the EmiWeb registration system; they have registered a great number of cross-border emigrants, many of whom went on to America, and others who returned to their home countries. They have held several conferences at their respective sites, and presented the project in international forum in Europe and The United States, thus extending the network which the project was designed to create. The project has had influence within tourism and those networks in Värmland and Hedmark that work with tourist destinations in these counties. Finally, the project has led to extended cooperation between our two institutions, a cooperation that continues, as The Crossing Borders project ends.

Mathias Nilsson

Knut Djupedal

2. Bakgrund

I alla tider har människor förflyttat sig. En del har flyttat inom hembygden, andra till grannbyn, några till grannlandet men även till andra kontinenter. Migrationen påverkar både områdena folk flyttar från och områdena de flyttar till.

På 1800 och 1900-talet utvandrade miljontals personer från Sverige och Norge till Nordamerika. Under samma period vandrade många svenskar över gränsen till Norge för att söka arbete. Detta är två av de historiska migrationsfenomen som skall belysas i detta projekt. Då migrationen inte är ett avslutat fenomen kan man lätt se paralleller mellan det som skedde då och den invandring vi ser till Sverige och Norge idag. I länderna har olika institutioner byggts med anledning av det historiska värdet av i att dokumentera dessa folkvandringar. I Sverige har Sverige Amerika Centret och i Norge har Norsk Utvandremuseum bildats för att dokumentera ländernas stora emigration.

Olika insatser har genomförts i respektive länder vad gäller bevarandet och tillgängliggörandet av migrationshistoria. Sedan 1945 har man byggt upp museala objekt-, foto och filmsamlingar, arkiv och bibliotek. De senaste 20 åren har man också byggt upp elektroniska databaser och sökmotorer, försett allmänheten med diverse verktyg för att lättare hitta sina spårlöst försvunna släktingar samt gjort dessa användarvänliga. Men hur går man tillväga när sökandet leder på andra sidan den svensknorska gränsen? Någon koordinering av svenska och norska källor har aldrig gjorts, likaså har man aldrig försökt samköra eller länka ihop de olika system som används i de bägge länderna.

I både Sverige och Norge fanns flertalet nätverk vad gäller lokalhistoria och intresse för hembygden och släktforskning. I gränstrakterna med närheten till grannlandet har kunskapen varit liten om vad som finns tillgängligt på andra sidan gränsen. Det fanns ett behov av att kartlägga vilka organisationer som verkar i området, speciellt vad gäller turism och besöksnäringen. Ofta förstås gränsen som ett problem när till exempel svensk- och norskamerikan besöker området för att söka sina rötter.

Vårt projekt inriktades på insamling, bevarande, forskning och förmedlande av migrationshistoria på båda sidorna av gränsen. Allt material, som skapades av de involverade institutionerna genom projektet, systematiserades och registrerades i en gemensam databas. Det blev en lättillgänglig vara som visar ländernas kulturarv. Spridningen av kunskap och material, speciellt om utvandringen till Nordamerika, la grunden för ökad turism från amerikaättlingar. Samarbetsprogrammet och det uppbyggda nätverket skulle vara applicerbart på andra delar av Norge och Sverige samt resten av Europa.

2.1 Aktörer och samarbetspartners

2.1.1 Sverige Amerika Centret

Sverige Amerika Centret i Karlstad grundades i februari år 1960 och var i och med detta den första institutionen i sitt slag i Sverige. Centrets ursprungliga målsättning var att stärka sambandet med svenskbygderna i Amerika i syfte att etablera kontaktvägar mellan ättlingarnas tredje och fjärde generation och Sverige. Huvuduppgiften var således först och främst att söka registrera de, som

emigrerat till Amerika, samt skapa släktutredningar omkring dem och insamla material i syfte att belysa deras situation i Amerika. Materialet har på senare år digitaliserats och flertalet produkter har utgivits, exempelvis passagerarlistor från svenska hamnar. Dagens databaser täcker hela riket och räknar över tre miljoner namn. Institutionens unika bibliotek omfattar ca 7 000 titlar och fortlöpande bevakas antikvariat och bokauktioner gällande Svensk-Amerika. Centret ger ut en tidskrift som heter "Sverige & Amerika" som utkommer med fyra nummer per år i Sverige och Nordamerika i en upplaga om cirka 6 000 exemplar. Tidigt anknöts emigrantforskningen till Uppsala och Lunds universitet i syfte att kunna åstadkomma ett från universitetens synpunkt godtagbart källmaterial. Idag sker den akademiska kontakten främst med Karlstads universitet. Med åren har Centret blivit en bank för emigrationsforskning på alla nivåer för forskare från både Skandinavien och Nordamerika.

2.1.2 Norsk Utvandrermuseum

Norsk Utvandrermuseum är Norges nationella museum inriktat på insamling, bevarande, forskning och förmedling av kunskap om norsk migration. Museet jobbar också med historien om och bevarande av kulturella förbindelser mellan Norge och norskättlingar över hela världen. Det grundades år 1955 som en del av Norsk Folkemuseum i Oslo, flyttades till Hamar 1973 och håller idag till på Åkershagan i Ottestad i Stange kommun utanför Hamar. Museet var en del av den sammanslagna enheten Stiftelsen Domkirkeodden fram till 2009-12-31. Från 2010-01-01 blev det en avdelning under Hedmark Fylkesmuseum AS, tillsammans med åtta andra museer i Hedmark fylke. Museet omfattar friluftsmuseet som idag inkluderar sex byggnader som är flyttade från USA och som illustrerar de norska nybyggarnas liv i amerikanska Mellanvästern under perioden 1870-1890 och museibygnaden med utställningar, arkiv, ett omfattande forskningsbibliotek, lässal och administration. Samlingarna innehåller bland annat en brevsamling på över 10 000 brev, en fotosamling med cirka 7 000 fotografier, ljudbandsintervjuer, emigrantagentarkiv, mikrofilmer med norskamerikanska folkräkningar, tidningsnotiser och annat arkivmaterial knutet till temat migration. Utvandrarmuseet har lång erfarenhet av forskning, arkiv, utställningar och förmedling av migrationshistoria.

2.1.3 EmiWeb

I Norden pågår ett projekt som kallas EmiWeb, där flera av Nordens ledande organisationer med inriktning på den svenska emigrationen till Nordamerika deltar, exempelvis Svenska Emigrantinstitutet i Växjö. Syftet med EmiWeb är att fungera som ett digitalt verktyg för migrationsforskning och knyta ihop migrationsrelaterat material och göra det sökbart och tillgängligt. EmiWeb användes som plattform för den gemensamma databas som byggdes upp i projektet. För vidare information se www.emiweb.se.

2.1.4 AEMI

Utveckling av projektet skedde i samarbete med Association of European Migrations Institutions (AEMI), där de båda projektdeltagarna är medlemmar och årligen har kontakt med. AEMI är en samling organisationer och institutioner i Europa vars verksamhet relaterat till Europeisk migration och som möts varje år i ett internationellt forum för utbyte av kunskaper och idéer. För vidare information se www.aemi.dk.

2.1.5 Lokala aktörer

Projektet samarbetade med lokalhistoriska föreningar, andra migrationsinstitutioner i respektive land, Statsarkiv/Landsarkiv, högskolor och universitet, turistorganisationer, de lokala kommunerna, skolor och skandinaviska föreningar i Nordamerika.

2.2 Finansiering

2.2.1 Finansiering Sverige

Finansiering i tSEK	12 mån	36 mån
Offentlig medfinansiering	1 250	3 750
EU, Interreg	1 250	3 750
<i>Totalt</i>	<i>2 500</i>	<i>7 500</i>

Offentlig medfinansiering:

Statliga medel	650	1 950
Karlstads kommun	307	921
Region Värmland	293	879
<i>Summa</i>	<i>1 250</i>	<i>3 750</i>

2.2.2 Finansiering Norge

Finansiering i tNOK	12 mån	36 mån
Offentlig medfinansiering	790	2 370
IR medel	790	2 370
<i>Totalt</i>	<i>1 580</i>	<i>4 740</i>

Offentlig medfinansiering:

Hedemarks fylkeskommune	395	1 185
Statliga medel	395	1 185
<i>Summa</i>	<i>790</i>	<i>2 370</i>

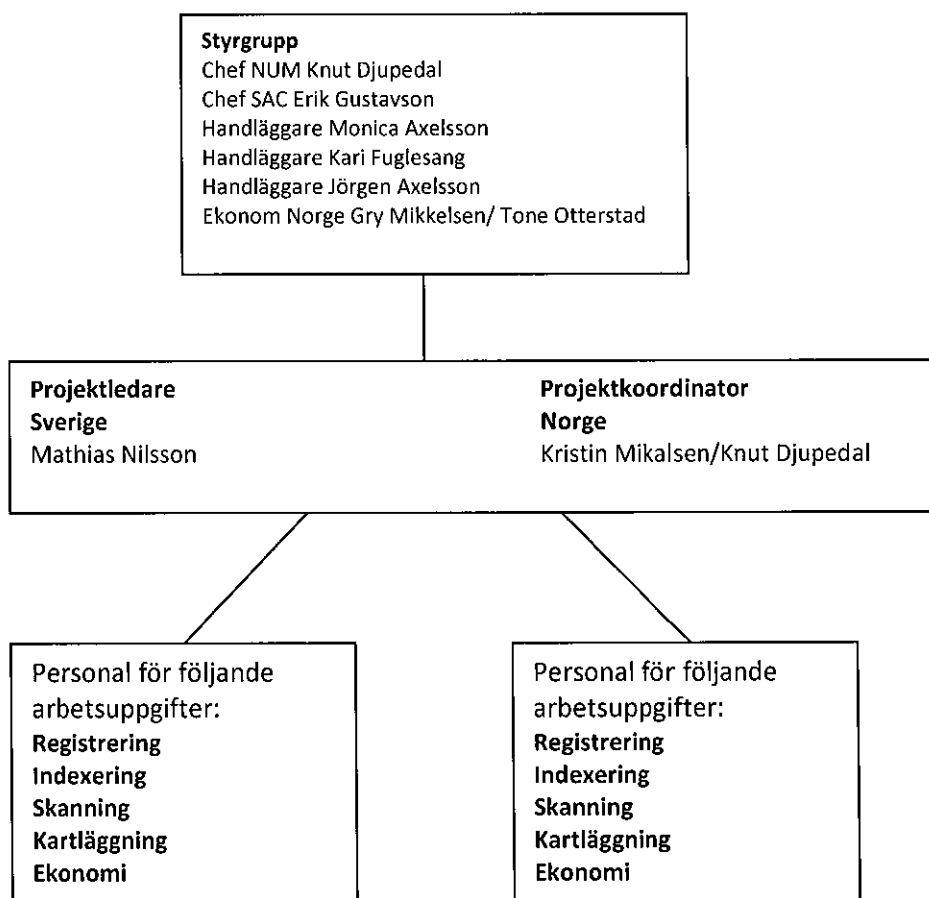
2.3 Tidsplan

Aktivitet	Start	Slut
Iordningställande av lokaler och teknisk utrustning	2008-06-01	2009-02-01
Kartläggning av olika verksamheter	2008-09-01	2009-03-31
Upplärning av personal	2008-08-01	2009-09-30
Registrering, indexering och digitalisering	2008-06-01	2011-09-30
Konfererande utom och inom projektet	2008-06-01	2011-03-31
Styrgruppsmöten	2008-06-01	2011-05-31
Kontakt med turistorganisationer	2009-09-14	2011-03-31
Kontakt med universitet/högskola och skolor	2009-09-01	2011-09-30
Spridandet av resultat	2009-01-01	2011-03-31
Planläggning av fortsatt verksamhet	2011-01-01	2011-05-31
Projektutvärdering och slutredovisning	2011-04-01	2011-09-30

2.4 Organisation

Verksamheten i projektet leddes av en styrgrupp. Styrgruppen bestod av sex personer där Sverige Amerika Centret och Norsk Utvandermuseum utser tre deltagare vardera. Institutionernas chefer ingår i styrgruppen. Projektledarna adjungeras till styrgruppen.

Grafiskt såg organisationen ut som följer:

3. Projektbeskrivning

3.1 Verksamheter och aktiviteter i projektet

3.1.1 Registrering, indexering och digitalisering

Projektets första del bestod av förberedelse och iordningställande av utrustning och diverse verktyg som skulle användas i digitaliseringsverksamheten. Det gick också mycket tid på att kartlägga vad som hade digitaliserats och vilken grad sådant material kunde användas i projektet. Urvalet föll på att primärt registrera material från svenska och norska kyrkböcker och införa materialet i en gemensam webbaserad databas. Materialet länkades samman på individnivå. Databassystemet som användes var EmiWeb, som har utvecklats av Sverige Amerika Centret i samarbete med branschorganisationer i Sverige, t ex Svenska Emigrantinstitutet. Registreringsverksamheten startades upp med ett internseminarium som avhölls i Mattila i september 2008, här deltog projektledningen och den personal som skulle utföra arbetet på båda sidor av gränsen. Något senare under hösten 2008 startade sökandet efter ytterligare källmaterial som kunde beskriva gränsvandringen. Valet föll på att använda material från Krigsarkivet, nämligen Beväringens Levnadsbeskrivningar från Värmlands regemente. Arkivet lånades in från Krigsarkivet och skannades, indexerades och publicerades i sin

helhet. Vidare skannades ett material från Sverige Amerika Centrets arkiv som kallas "Värmlandsundersökningen" som beskriver arbetsvandrare genom en enkätundersökning.

3.1.2 Mässor och konferenser

Projektet deltog tidigt på AEMI:s årliga konferens, som år 2008 var i Genua, Italien för att informera om projektet för de Europeiska systerorganisationerna. Där presenterades en idé om att utöka modellen i Gränsvandring till, inte bara Sverige och Norge, men hela Europa. Det fanns (och finns fortfarande) ett stort behov av ett samlat Europeiskt grepp vad gäller sökmotorer inom området migration. Idén fick bra genomslag och Sverige Amerika Centret och Norsk Utvandrermuseum fick uppdraget att vidareutveckla idén och titta på möjligheter till finansiering.

Projektet deltog varje år på Släktforskardagar både i Sverige och Norge för att presentera det material som producerades. Släktforskare är en stor kundkrets för det material som producerats i projektet. Utöver dessa stående punkter deltog projektet på flera mindre aktiviteter och gav föreläsningar runtom i området.

Projektet deltog vid ABM-konferenser både i Sverige och Norge med tema om digitalisering av kulturarvet.

Projektet arrangerade årligen egna konferenser med olika teman relaterat till verksamheten. Under 2009 arrangerades två konferenser, den första med inriktning mot släkt- och hembygdsforskare i syfte att underlätta sökande i svenska och norska arkiv. Den andra lyftes upp en nivå där man bjöd in alla de Nordiska länderna till Sverige Amerika Centret och Karlstad för att lära mer om och utbyta erfarenheter kring andra projekt som jobbar med liknande tema runtom i Norden. På konferensen deltog organisationer med intresse för migration från Sverige, Norge, Danmark och Finland.

Senare i projektet arrangerades en konferens med tema om sjöfolk i förbindelse med Andrew Furuseth seminariet vid Norsk Utvandrermuseum. Avslutningsvis arrangerade projektet en konferens på Voksenåsen, Oslo med inriktning mot Nordiskt samarbete kring digitala arkiv. Hit bjöds inte bara Nordiska intressenter utan representation fanns från bland annat Frankrike och Tyskland.

3.1.3 Resa till USA

Under 2010 åkte projektledningen till USA för att bygga vidare samarbetet med olika aktörer vad gäller webbaserade databaser, sprida resultat från projektet samt att etablera samarbeten med turistorganisationer. Bland annat deltog man på konferens med Society for the Advancement of Scandinavian Studies där en presentation om Beväringens Levnadsbeskrivningar gavs. Vidare besöktes Washington och Montana Historical Societys. Vidare besöktes Nordic Heritage Museum i Seattle med goda resultat. Resan avslutades med deltagande på Sweden Week som arrangerades av Svenska konsulatet i Seattle.

3.1.4 Nätverksbyggande för turism och lokalhistoria

I syfte att främja turism till området, inte minst amerikaner som besöker Sverige och Norge för att söka sina rötter, byggdes ett stort nätverk med lokala organisationer upp. Nära 500 organisationer i Värmland och Hedmark kontaktades och en databas över dessa byggdes och publicerades på projektets hemsida. Organisationerna som har kontaktats är t ex hembygdsföreningar, lokalhistorielag, turistattraktioner, kyrkor, övernattnings, turistinformation och restauranger. Nätverket har gett ett bra forum där organisationer har fått bättre kännedom om lokalmiljöer och där man snabbare kan nå fram till organisationer eller kontaktpersoner för det sökta området.

3.1.5 Hemsida och informationsmaterial

En hemsida togs fram tidigt i projektet för att samla information om projektet. Man tog också fram broschyrer på tre språk till användande på konferenser, mässor och andra utåtriktade aktiviteter.

3.1.6 Verksamhet riktad till universitet, högskola & skolor

Under projektet har en dialog förts med Karlstads universitet, redan tidigt när digitaliseringen inleddes öppnades dialogen. Detta för att säkerställa att materialet skulle bli användbart på alla nivåer av forskning. Projektet arrangerade också informationsdagar för studenter med information om projektets verksamhet samt vilket material som finns tillgängligt, både på svensk och norsk sida. Värt att notera är att det aldrig har skrivits så många B-uppsatser på temat migration vid Karlstads universitet som under 2011, detta som ett direkt resultat från Gränsvandrings verksamhet. Vi har begärt att få sammanställa alla uppsatser som skrevs, men detta tar tid och är vid skrivande stund inte klart.

Norsk Utvandrermuseum har under projektet slutfas tagit fram ett skolupplägg på temat Gränsvandring som är färdigt att användas. Skolupplägget sattes inom projekttiden men kommer att fortgå efter projektet slut.

3.1.7 Turism

Projektet har, som tidigare nämnt, byggt ett stort nätverk av svenska och norska turistdestinationer i Värmland och Hedmark. Till detta togs en speciell broschyr fram med information. Vid projektet USA-resa besöktes flera turistorganisationer, t ex Borton Overseas, som fick information om området. Turistorganisationerna skickar varje år personer till området, men med begränsad information om vad som finns i lokalmiljöerna. Projektet besökte också turismässorna i Göteborg och Oslo för att informera om utbudet i regionen.

3.1.8 Institutionella samarbeten

Projektet har präglats av en stor mängd nya samarbeten med olika organisationer. Bland annat ett fördjupat samarbete med Karlstads universitet, avdelningen för historiska och politiska studier. Det material som har framtagits kommer att användas av Umeå universitet i demografiska studier, man skall bland annat jämföra rörelsen över gränsen vid Tornedalen med gränsen Värmland/Hedmark.

Nya samarbeten har initierats med både svenska och norska Riksarkivet. Detta är mycket viktigt då det möjliggör att projektets databaser kan länkas till originalbilden och ger därmed en mycket bra slutprodukt och kvalitet.

Samarbeten har etablerats med DIS Norge och Sveriges Släktforskarförbund. Dessa är rikstäckande förbund med stort intresse för frågor kring gränstrakterna. Under projektet gång etablerades en grupp med uppgift att titta på hur man kan hålla frågorna vid liv efter projektets slut, och förhoppningsvis mötes vartannat år för att diskutera "gränsvandringen".

Samarbete med flertalet organisationer har etablerats, bland annat Nordic Heritage Museum som är intresserade av att förmedla det som projektet har tagit fram i USA. Likaså har samarbeten etablerats med Minnesota Historical Society och FamilySearch. Båda är stora aktörer i branschen och ger enorma mervärden av de databaslösningar oms projektet har jobbat med.

Samarbetet mellan Sverige Amerika Centret och Norsk Utvandermuseum har resulterat i samverkan kring utställningsbyggande där Sverige Amerika Centrets senaste utställning har byggts i samråd med Norsk Utvandermuseum. Norsk Utvandermuseum har haft stor nytta av Sverige Amerika Centrets hjälp vid digitalisering av äldre mikrofilmer som ska överföras till elektroniska databaser.

3.1.9 Avvikelser

Några avvikelser från planerad verksamhet har förekommit. Bland annat beslöt man att inte ha egna montrar på turistmässorna utan istället delta och kontakta relevanta organisationer. Detta då vårt material riktar sig till arrangörer i första hand.

Ytterligare avvikelser i tid har förekommit på norsk sida. En projektmedarbetare var sjukskriven totalt ett år från januari 2010 innan vederbörande slutade. På grund av att sjukskrivningen förlängdes med två veckor i taget, var det svårt att planera och tillsätta en vikarie. I projektets slutskede blev projektkoordinatorn på norsk sida långtidssjukskriven.

Samtidigt pågick en av Norges största sammanslagningar i museumsvärlden, när åtta museer skulle bli Hedmark Fylkesmuseum, däribland Norsk Utvandermuseum. Museet är idag Norges tredje största museum och sammanslagningsprocessen har krävt mycket stora resurser.

För att möta utmaningarna sattes flera åtgärder in. Projekttiden förlängdes till 2011-09-30 på norsk sida, en projektmedarbeters anställning utökades från 80 % till 100 %, man anställde också en vikarie våren och sommaren 2011. Vikariens uppgift var att genomföra det skolprojekt som egentligen hade planerats genomföras tidigare i projektet. När ordinarie projektkoordinator sjukskrevs övertogs den rollen av direktören vid Norsk Utvandermuseum. Likväl blev det svårt för den norska partnern att genomföra projektet i relation till den ursprungliga planen. Detta återspeglas i räkenskaperna för sista perioden.

Resan till USA var heller inte planerad från början, detta då vi inte föreutsåg nödvändigheten i att resa dit. Branschen är starkt knuten till Nordamerika och där finns en stor målgrupp både vad gäller intressenter till databasmaterialet och institutionella samarbeten.

Det visade sig väldigt svårt att få svenska och norska studenter att studera del av sin utbildning i det andra landet. Istället beslutade projektet att inbjuda studenterna till seminarium som skulle fungera som en inkörsport till vilka forskningsmöjligheter som finns i respektive land. Syftet var att uppmuntra gränsöverskridande forskning. I april 2010 hölls seminarium i Karlstad där historiestuderande (40 personer) deltog.

3.2 Målgrupp

3.2.1 Definierad målgrupp

Målgruppen var forskare inom migrationsområdet, lokalhistoriska föreningar samt enskilda svensk/norsk/amerikaner som sökte sina rötter. Vidare var en viktig målgrupp besöksnäringen i respektive länder genom kulturhistoriska organisationer.

3.2.2. Utfall

Projektet hade nått ut till en stor mängd släkt- och hembygdsvetenskapare genom mässor, konferenser och media. I databassystemet EmiWeb som projektet använde, har andelen forskare som använder

material från gränsområdet ökat. Användarna har fått betydligt bättre verktyg för att söka efter personer på andra sidan gränsen. Uppskattningsvis har mässorna gett störst resultat, t ex besöker cirka 5 000 personer varje år Släktforskardagarna i Sverige.

Projektet har nått ut till många lokalhistoriska föreningar samt förmedlat dessa till besöksnäringen. Likaså har information spridits i USA. Andelen besökare från Nordamerika är svår att mäta till de olika organisationerna, någon sådan utvärdering har inte gjorts. Däremot har både SAC och NUM sett ökande siffror besökare under 2011. Tidigare under 2009 och 2010 tycks besökarantalet från Nordamerika ha svalnat, kanske på grund av rådande ekonomiskt läge.

Den absolut största resultatmottagaren var släkt- och hembygdsforskare i Sverige och Norge. Därefter har många branschorganisationer mottagit resultat från projektet, det har etablerats väldigt många nya institutionella samarbeten. För projektet som sådant har detta haft ett mycket stort värde och gett flertalet nya projekt och spin-off effekter.

3.3 Resultat och effekter

3.3.1 Uttag från EmiWebs databas

Följande tabell visar det projektet har producerat till databasen:

Arkiv	Område	Antal poster	Slutfört (%)
Emigranter från norska kyrkböcker	Hedmark	29 846	100
Immigranter från norska kyrkböcker	Hedmark	4 639	100
Immigranter från svenska kyrkböcker	Värmland	39 342	100
Emigranter från svenska kyrkböcker	Värmland	138 392	100
Beväringens Levnadsbeskrivningar	Värmland	6 315	100
Värmlandsundersökningen	Värmland	3 656	100
Länkningar mellan databaser	-	10 919	-
Totalt		222 190	

Uttag från EmiWebs databas den 28 november 2011

OBS! Cirka 85 % i snitt av personerna hittas på båda sidor av gränsen.

3.3.2 Kommentar till databasuttag

Uttaget visar antalet inmatade poster i databasen, inmatningar kan också likställas med namn då de allra flesta är personorienterade. Det är också värt att påpeka att detta inte är alla personer som någonsin har migrerat. Detta är endast baserat på de i projektet använda källorna, dessa varierar i täckningsgrad. Likväl är produkten ett jättelikt grepp som har åstadkommit stora mängder data. Totalt sett har cirka 10 personer arbetat med inmatningen över hela projektiden.

Den sista databasen som färdigställdes blev klar 2011-11-24, dvs. något efter projektets sista datum. Registreringen fullföljdes med hjälp av ordinarie verksamhet.

3.3.3 Nätverk

Nära 500 organisationer har knutits ihop i projektet som har verksamhet i Värmland och Hedmark med relation till besöksnäringen. Nätverket har fått effekten att flera vet om varandra, ofta var det såg att verksamhet fanns nära i geografin med var okänt på grund av landsgränsen.

3.3.4 Effekter under och efter projektiden

Ett forskningsprojekt planeras på Umeå universitet där Gränsvandringsmaterialet används för att jämföra med Tornedalsområdet.

Samarbetet med Sveriges Släktforskarförbund och DIS Norge ledde till att en svensknorsk konferens arrangerades den 8-9 okt 2011 i Karlstad. Detta var en direkt effekt av projektet och att man vill hålla frågorna vid liv. Det beslutades att en ytterligare konferens ska hållas i Norge år 2013.

Samarbetet med svenska Riksarkivet ledde till ett formellt samarbetsavtal mellan Riksarkivet, Sverige Amerika Centret och EmiWeb.

Som nämnt tidigare var ett av projektmålen att skapa möjlighet för Norsk Utvandrermuseum och Sverige Amerika Centret att dra nytta av varandras kunskap och specialkompetens för att institutionerna skulle uppnå ökad genomslagskraft både nationellt och internationellt. Ett exempel på detta var Sverige Amerika Centrets användande av Norsk Utvandrermuseums utställning om Den norske Amerikalinje. Museets utställning användes som förebild och utgångspunkt för Centrets utställning om Svenska Amerika Linien. Efteråt har Centrets samarbete med de amerikanska institutionerna lett till att utställningar kommer att skickas över till Nordamerika och Sverige Amerika Centrets utställning om Svenska Amerika Linien ska snart skickas över för visning i Philadelphia, Minneapolis, Chicago och Seattle. Likaså har Centret bidragit med nya perspektiv som kommer att användas vid Norsk Utvandrermuseum i museets framtida förmedling.

Sverige Amerika Centret har startat ett arbetsmarknadsprojekt i samarbete med Arbetsförmedlingen där man kommer att fortsätta att registrera material från gränstrakterna. Projektet fokuserade bara på Hedmark/Värmland, medans i det nya projektet kommer hela gränsområdet att registreras. Redan idag har Östfold, Akerhus och Sör-Trøndelag påbörjats, likaså Dalarna och Jämtland. Det finns också planer på att bistå Umeå universitet med befolkningsregistrering för specifika forskningsönskemål.

Förslag finns att i samarbete med Ålands Emigrantinstitut och Migrationsinstitutet i Åbo titta på liknande registrering mellan Finland och Sverige.

Ett nytt Interreg-projekt har startats med namn "Ny i Inre Skandinavien". Projektet har direkt inspirerats av Gränsvandring och är resultat av ett gott svensknorskt samarbete.

Konferensen på Voksenåsen var den första i sitt slag, då man aldrig tidigare hade diskuterat digital arkiv på bredden bland nordiska kulturorganisationer. Effekten blev att ytterligare konferenser ska hållas för att diskutera den högst angelägna frågan.

Sverige Amerika Centret och Norsk Utvandrermuseum fortsätter att digitalisera och tillgängliggöra material. I nära samarbete digitaliseras material som sedan publiceras via EmiWeb.

Arbetet med Gränsvandring har lett till att SAC och NUM fått uppdraget från AEMI att titta på möjligheter att utveckla en Europeisk migrationsportal. Modellen i Gränsvandring skulle användas och vidareutvecklas till detta ändamål. Läget idag är att en ansökan skall skickas in till ICT PSP programmet under våren 2012. Det finns en bred uppslutning där 7 ytterligare partners är delaktiga i projektet.

4. Indikatorer

[illegible]

5. Projektets påverkan på de genomgående (horisontella) kriterierna

5.1 Gränsregionalt mervärde

Institutionerna besatt olika typer av kompetens och projektägarna ansåg att de skulle dra stor nytta av ett samarbete genom utbyte av kunskap och erfarenhet. Till exempel har Norsk Utvandrermuseum bred kompetens inom utåtriktad verksamhet medan Sverige Amerika Centret har spetskompetens inom arkiv och data/IT.

Det stora gränsöverskridande mervärdet ansåg projektet är nyttjande av de båda institutionernas skiftande kompetens samt gemensam behandling av källmaterialet i båda länderna vilket gör materialet tillgängligt.

Den gemensamma behandlingen av källmaterial skapade nya forskningsmöjligheter inom temat för migration. Samarbetet gav forskare och en bred allmänhet nya verktyg för att söka kunskap om sitt kulturarv. Forskning på historisk migration kan ge nya perspektiv på den migration som vi ser i dagens samhälle. Projektägarna ansåg att projektet blir det första konkreta exemplet på Europarådets godkända projekt Heritage Routes.

Projektet har behandlat och förmedlat material till målgrupper i Sverige, Norge och internationellt. Projektet har utförts i flera steg, ändra från källbearbetning av arkiv, till skanning och förmedling till allmänhet, organisationer och skolor. Här är projektägarna haft kompetens på olika områden som tillsammans har gett en komplett produkt, ett koncept från början till slut.

Resultatet från projektet har kunnat spridas på ett bättre sätt än som skulle varit fallet i ett nationellt projekt. Det beror bland annat på svårigheten med att känna till lokalmiljöerna i respektive land, genom samarbetet och båda kännedom i lokalmiljön har vi kunna nå ut på ett optimalt sätt. Det har också underlättat väsentligt på Nordisk och internationell nivå när ett svensknorskt projekt där också har bättre genomslagskraft än ett på nationell nivå. Det har stor betydelse att det finns en internationell aspekt i projektet.

Projektet har skapat ett unikt källmaterial för forskare på alla nivåer, dels har detta gjorts möjligt genom institutionernas kunskap på området i respektive land. Till exempel de olika Riksarkivens system och historiskt hur materialen är förtecknade. Det hade varit oerhört tidskrävande att skapa materialet med personal från ena landet, då det skulle ta lång tid att förstå system och upplägg som gäller i branschen. Det är stora olikheter mellan Sverige och Norge i det här fältet, ett av de gränshinder som projektet har sökt lösa.

5.2 Bättre miljö

Det finns inte någon direkt koppling till kriteriet miljö i projektet. All utrustning, som används i projektet kommer att vara miljöprövad och projektet har strävat efter att använda miljövänliga strategier vad gäller utrustning, resor och annat som har varit aktuellt.

5.3 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Projektets aktiviteter har haft en ganska jämn fördelning av kvinnor och män. Jämställdhet har eftersökts i alla moment, indikatorerna visar på en knapp övervikt av män. När det gäller personal

och praktikanter har fördelningen visas på något övervikt av kvinnor. Det upplevdes aldrig som icke-jämställt från början i projektet, ej heller i organisationerna som äger projektet. Man har därför inte haft behov av några stora åtgärder, men däremot har projektet strävat efter att upprätthålla en jämn fördelning.

5.4 Etnisk mångfald och integration

Hela projektets verksamhet har inriktningen att belysa hur svenskar och norrmän en gång klarade att etablera sig i ett annat land. Alla kunskaper om denna process anser projektet kan användas i våra dagars studie av invandring till våra länder. Även om vår emigration nu betraktas som ett historiskt skeende finns mängder av intressanta kopplingar till dagens invandring i våra länder. Det är en önskvärdhet för projektägarna att få invandrare kopplade till projektet som anställda eller praktiserande.

En av de stora frågorna som kommit upp i projektet är: Är det någon som gör någonting för att dokumentera dagens invandrare? Hur ser arkiven ut om 75 år? De här frågorna tillsammans med mycket mer ledde fram till det per idag startade projektet "Ny i Inre Skandinavien". Man kan säga att Gränsvandring har sått fröet till ett stort steg mot ökad mångfald och underlättande för integration. Att invandrare skall engageras vid våra institutionerna är för oss en självklarhet, flera är redan engagerade och arbetet fortsätter.

6. Informationsinsatser och skyltning av projektet

Projektet har varit aktiva i media och ordnat flera presskonferenser. Lokaltidningarna i Värmland och Hedmark och skrivit vid flera tillfällen om projektet (se bilagor), likaså har projektet uppmärksamats i radio. Projektet har varit aktiva vid mässor och konferenser samt rest runt i regionen och föreläst. Man har tryckt upp broschyrer och installerat en hemsida. Varje år har projektet deltagit (med eller utan finansiering från Interreg) på AEMI:s årliga möte och informerat om projektets framskridande. Projektet har också marknadsförts vis SAC:s och NUMS: egna tidskriften, "Sverige & Amerika" och "Brev Hjemmefra" . Dessa når 6-7000 adressater i Sverige, Norge och Nordamerika.

Information om uppmärksamhet i media, konferenser och andra utåtriktade insatser kan läsas i bilagorna 1-45. Före bilaga 1 finns en lista över vad bilagorna innehåller.

7. Underskrifter

Karlstad 2011-11-28

Ort och datum

Offestad 20/11/2011

Ort och datum

Mathias Nilsson

Mathias Nilsson, projektledare

Knut Djupedal

Knut Djupedal, projektkoordinator

Sverige Amerika Centret

NATIONELLT INSTITUT FÖR MIGRATIONSFORSKNING
OCH KULTURELLT UTBYTE

INTERREG
www.interreg.sverige-norge.com

EUROPEISKA UNIONEN

Europeiska regionala utvecklingsfonden

Förteckning över bilagor till slutrapport Gränsvandring

- Bilaga 1: Broschyr på svenska (finns också på norska och engelska)
- Bilaga 2: Program för Nordiska konferens 12 november 2009
- Bilaga 3: Turismbroschyr för Nordamerikanska marknaden
- Bilaga 4: Program för konferens som hölls i anslutning till projektets avslutande, en direkt effekt av projektet
- Bilaga 5: Artikel från Stangeavisa, augusti 2008
- Bilaga 6: Artikel från Hamar Arbeiderblad, augusti 2008
- Bilaga 7: Artikel från Värmlands Folkblad, september 2008
- Bilaga 8: Program för AEMI konferens i Genua, september 2008
- Bilaga 9: Artikel från Nordvärmlands släktforskarförenings medlemstidning, november 2008
- Bilaga 10: Annons angående Släktforskningens dag på Finnkulturcentrum i Torsby, mars 2009
- Bilaga 11: Artikel från Hamar Arbeiderblad, april 2009
- Bilaga 12: Artikel från Hamar Arbeiderblad, april 2009
- Bilaga 13: Paper till AEMI konferens i Genua september 2008
- Bilaga 14: Inbjudan till presskonferens, Nordisk konferens, november 2009
- Bilaga 15: Kalendarium Köpenhamns universitet, Nordisk konferens, november 2009
- Bilaga 16: Kalendarium ABM-utvikling Norge, Nordisk konferens, november 2009
- Bilaga 17: Artikel Sör-Österdals lokaltidning ang. Slektsforskerdagen, november 2009
- Bilaga 18: Artikel Eidskogstidningen ang. Turismdelen, november 2009
- Bilaga 19: Artikel Hamar Arbeiderblad ang. Turismdelen, november 2009
- Bilaga 20: Artikel Karlstadstidningen ang. Nordisk konferens, november 2009
- Bilaga 21: Artikel Släkthistoriskt forum om projektet, november 2009
- Bilaga 22: Artikel Näverluren om projektet, januari 2010
- Bilaga 23: Artikel Värmlands Folkblad ang. Nordisk konferens, november 2009
- Bilaga 24: Artikel Nya Wermlands-Tidningen ang. Nordisk konferens, november 2009

Bilaga 25: Screenshot turismsite, januari 2010

Bilaga 26: Artikel Värmlandsbygden ang. Turismdelen, januari 2010

Bilaga 27: Artikel Sverige & Amerika ang. Turismdelen, mars 2010

Bilaga 28: Nyhetsbrev ang. Turismdelen, mars 2010

Bilaga 29: Artikel NWT ang. USA-resa, april 2010

Bilaga 30: Artikel VF ang. USA-resa, april 2010

Bilaga 31: Paper Skandinavisk konferens, Seattle USA, april 2010

Bilaga 32: Program Andrew Furuseth seminarium, oktober 2010

Bilaga 33: Artikel i HA om Andrew Furuseth seminarium, oktober 2010

Bilaga 34: Artikel i Stangeavisa om Andrew Furuseth seminarium, oktober 2010

Bilaga 35: Artikel i Stangeavisa om Andrew Furuseth seminarium, oktober 2010

Bilaga 36: Detaljerat Program Andrew Furuseth seminarium, oktober 2010

Bilaga 37: Paper AEMI konferens Bilbao, september 2010

Bilaga 38: Program Voksenaasen konferens, mars 2011

Bilaga 39: Anmälning Voksenaasen konferens, mars 2011

Bilaga 40: Information om Voksenaasen konferens, Norsk Kulturråd, mars 2011

Bilaga 41: Information om Voksenaasen konferens, Digitalbevaring.dk, mars 2011

Bilaga 42: Information om Voksenaasen konferens, Göteborgs universitet, mars 2011

Bilaga 43: Utskick efter Voksenaasen konferens, mars 2011

Bilaga 44: Artikel i Brev Hjemmefra om USA-resan, januari 2011

Bilaga 44: Artikel Glomdalen, juni 2010

~~Bilaga 45: Rapport från USA-resan~~